

Makale Künyesi (Araştırma): Doykun, S. (2021). Âşık Aydın Yeşil'in hayatı, sanatı ve şiirleri üzerine bir değerlendirme. *Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Dergisi*, 6 (1), 365-404.

<https://doi.org/10.32321/cutad.826797>

ÂŞIK AYDIN YEŞİL'İN HAYATI, SANATI VE ŞİİRLERİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME¹

Samet DOYKUN²

ÖZET

Genelde Türk edebiyatının, özelde ise Türk halk şiirinin önemli aktörleri olarak edebiyat tarihimizin hemen her döneminde farklı isimlerle de olsa edebî yaratımlarına devam eden âşıklar, bireysel veya toplumsal hemen tüm konularda şiirler söyleyerek toplum hafızasında yer etmişlerdir. Savaş, barış, doğal afetler, göçler, salgın hastalıklar gibi sosyal konuların yanında bireysel deneyim ve duygular âşıkların şiirlerinde yer verdikleri konulardır. 21. yüzyıl şartlarında teknolojik gelişmelerin etkisiyle sosyal ve kültürel alanda meydana gelen değişim ve gelişimler, yaşamın her anında olduğu gibi âşık edebiyatında da birtakım dönüşümlere neden olmuş, âşıklar geleneksel icra bağlamlarından nispeten uzaklaşarak, yeni iletişim ortamlarında görünür hale gelmişlerdir.

Erzurumlu Âşık Aydın Yeşil de âşıklık geleneğinin sosyal yapısı içerisinde kısmen yetişmiş olmasının yanında, günümüz iletişim mecralarının da farkında olarak eserlerinin daha görünür hale gelmesi bağlamında sözü edilen yeni icra ortamlarında varlık gösteren âşıklardan biridir. Bu bağlamda sosyal medyayı etkinlikle kullanan âşık, aynı zamanda çeşitli konser, televizyon yayını ve diğer organizasyonlarda bulunmaktadır. Eserlerinde özellikle bireysel deneyim ve duygularını işleyen âşık yaklaşık dört yüz şiirle gelenek içerisinde kendisini yetiştirmeye devam etmektedir.

2020 yılı içerisinde kendisiyle yapılan mülakatlardan hareketle hazırlanan bu çalışmada, üzerinde daha önce herhangi bir akademik inceleme yapılmayan Âşık Aydın Yeşil tanıtılmış, kendisinin hayatı ve sanat anlayışı, şiirlerinden verilen örneklerle değerlendirilmiştir.

¹ Bu çalışma II. Uluslararası Toplum ve Kültür Araştırmaları Sempozyumu'nda sözlü bildiri olarak sunulan "Âşık Aydın Yeşil'in Hayatı, Sanatı ve Sevgi Temalı Şiirleri Üzerine Bir İnceleme" isimli çalışmanın genişletilmiş hâlidir.

² Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Arş. Gör. sametdoykun@comu.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0001-8231-270X>

Makalenin sonunda ayrıca âşığın yayınlanmasına izin verdiği şiirleri de sunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Âşık, Aydın Yeşil, âşık edebiyatı, şiir, halk edebiyatı.

AN EVALUATION ON THE LIFE, ART AND POEMS OF MINSTREL AYDIN YEŞİL

ABSTRACT

As the important actors of Turkish literature in general and Turkish folk poetry in particular, the lovers, who continued their literary creations with different names in almost every period of our literary history, have taken part in the memory of the society by singing poems on almost all subjects, individual or social. In addition to social issues such as war, peace, natural disasters, migrations, and epidemics, individual experiences and emotions are the subjects that the minstrels take place in their poems. Changes and developments in the social and cultural fields under the influence of technological developments in the 21st century have caused some transformations in the literature of minstrels, as in every moment of life, the minstrels have moved away from traditional performance contexts and become visible in new communication environments.

As well as being partially trained in the social structure of the minstrel tradition, Minstrel Aydın Yeşil from Erzurum is also one of the minstrels who appeared in the new performance environments mentioned in the context of making his works more visible by being aware of today's communication channels. In this context, minstrel, who uses social media effectively, also participates in various concerts, television broadcasts and other organizations. In his works, the minstrel continues to educate himself in the tradition, with about four hundred poems, especially with individual experiences and emotions.

In this study, which was prepared based on the interviews held with him in 2020, Minstrel Aydın Yeşil, who had not been subject to any academic examination before, was introduced and his life and his understanding of art were evaluated with examples from his poems. Also presented at the end of the article is the poems that the minstrel has allowed to be published.

Keywords: Minstrel, Aydın Yeşil, Minstrel Literature, Poetry, Folk Literature.

GİRİŞ

Türk halk edebiyatının üç sacayağından biri olan âşık edebiyatı, 16. yüzyıldan günümüze kadar gelişimini ve varlığını sürdüren ve gelenek içerisinde spesifik bir yetiştirme ve icra çevresinde olgunlaşan âşıkların aracılığı ile kahvehane, kervansaray, konak ya da saraylarda,

kışlalarda, sınır boylarında, bunun yanı sıra halkın toplu bulunduğu düğün, dernek, Őenlik, panayır vb. eğlence ortamlarında genellikle saz eğliğinde irticalen Şiirler söylenilmesi ya da halk hik yeleri anlatılması suretiyle yaşatılan gelenektir ( ıblak, 2008, s. 21). Başlangıcı anlamında net bir bilgiye ulaşılamamasına karşın  şıklık geleneğinin köklerinin en eski d nemlerimizdeki baksı-ozan geleneğine kadar dayandığı halk edebiyatı araştırmalarında genel kabul gören düşüncelerden biridir. Başgöz' n verdiği bilgilere göre (1968, s. 8), göçebe Oğuz topluluklarında kopuz eğliğinde destan, t rk  okuyan yanı kutsal kişiler olarak ozanlar, 13. yüzyılda Memluk ordularının içinde dahi rastlanan asker-sanatk rlardandır. Buna mukabil, Dede Korkut Hik yelerinde de 13-14. yüzyıllarda Oğuz boyları arasında Ő lenlere katılıp Şiirler düzüp söyleyen ozanlara rastlandığı; 14. yüzyıldan sonra Anadolu ve Azerbaycan yörelerinde bazı Őairlere de ozan adı verildiği görülmektedir. Dini-tasavvufi halk edebiyatında ilahi aşk, tasavvuf, tarikat ilke ve töreleri konularında Şiirler söyleyen Şairler için kullanılan " şık" sözünün ise, 16. yüzyılda din  konular dışında Şiir söyleyen saz Őairleri için de kullanılmaya başlandığı tespit edilebilmektedir. 16. yüzyıldan sonra ise ozanların yerini ozanlara benzeyen " şık" adı verilen bir sanat  almıştır.

Âşık edebiyatı ile ilgili Türkoloji sahasındaki en önemli çalışmaları gerçekleştirerek, âşıklığın, ozan-baksı geleneğinden geldiği düşüncesini edebiyat tarihi araştırmalarına yerleştiren ve böylelikle kendisinden sonra sarf edilen tüm izahatin kaynağı olarak da nitelendirebileceğimiz Köprülü'nün (1999, s. 195) "...âşıklar ve onların edebiyatı en eski Türk bedii hayatının- belki en dikkate değer olmasına rağmen- en me ul ve tetkiki hemen hemen g c bir Őubesi sayılabilir" sözleriyle ifade ettiği gibi, Anadolu sahasında 16. yüzyıldan günümüze kadar geçirdiği aşamaları izleme imk nını bulduğumuz  şık edebiyatının ortaya çıkışı ve önceki dönemlere ait gelişim çizgisini belirlemek oldukça g c tür (Düzgün, 2005, s. 168). Düzgün'e göre bu g c lüğü oluşturan faktörlerin başında Türklerin Orta Asya'dan g c ederek Anadolu'da yeni bir yerleşik medeniyet kurmaları, yeni bir dini benimsemeleri, Şiir ve musiki alanlarında birtakım değişiklikleri kabullenmeleri ve  şık edebiyatının söz l  kültürün bir ürünü olması ve geleneğe ait ürünlerin çoğu kez yazıya geçirilememesi veya ilk dönemlerde yazıya geçirilen belgelerin bir kısmına henüz ulaşılamamış olması gelmektedir. Öcal Oğuz ise (1995, s. 424-425) Düzgün' n bu düşüncelerine, 16. yüzyıla gelinceye kadar  şık edebiyatının g c l  isimlerine rastlanılmadığı bilgisini ekleyerek sorunun merkezinde  şık edebiyatı ürünlerinin yazıya geçirilmemesi hususunu almaktan ziyade meseleye  şık edebiyatı geleneğinin İşlami kültür  vresindeki teşekkülünün bu döneme gelinceye kadar henüz tamamlanmamış olmasında aranması yönünde

bir pencere açmaktadır. Zira ona göre şehir çevresinde yetişen birkaç sima hariç tutulursa, bu yüzyılın âşıklarının yüzü daha çok "ozanlık geleneği"ne dönüktür ve âşıklar bu geçiş yüzyılından sonra kendilerine İslami kültür çevresinde bir yer bulabilmişlerdir ki kompleks rüya motifindeki İslamileşme, "âşık" terimi ile yetinmeyip bunun yanına bir de "Hak âşığı" terimini getirme vb. sonraki yüzyıllarda da bu yer arayışının devam ettiğini gösteren deliller olarak görülebilir. Benzer şekilde Çobanoğlu da 16. yüzyıla gelene değin âşık edebiyatı geleneğinin henüz oluşmadığından söz etmekte; 17. yüzyılda oluşumunu tamamlayan geleneğin öncesindeki tüm örneklerin, her ne ölçüde âşık tarzına benzerse benzesin ya Tekke ya da tıpkı Dede Korkut Hikâyeleri örneğinde görüldüğü gibi İslamileşmiş bir surette devam eden ve belki bir ölçüde âşık tarzının sadece öncüsü kabul edilebilecek ozan/baksı geleneğine ait olacağını vurgulamaktadır (Çobanoğlu, 2000, s. 129-130).

Yukarıda aşağı yukarı benzer ifadelerle sunulduğu şekliyle 16. yüzyıl ile başlatılan ve 17. yüzyılda teşekkülünü tamamlayan; köylerde, göçebe çevrelerde, kasaba ve şehirlerde, askeri veya dini-tasavvufi ortamlarda yetişen pek çok âşığın aracılığıyla yaşatılan halk şiirinin bu önemli parçasının canlı bir şekilde günümüze kadar getirildiği bilinmektedir. Fakat bu sürecin her zaman aynı hızla devam etmediği, bir anlamda devrin konjonktürüne nispetle inişli çıkışlı bir seyir yaşandığı da üzerinde durulması gereken bir husustur. Zira 18. yüzyıla gelindiğinde örneğin, divan şiirinin zirve yıllarının yaşanması, tekke şiirinin önemli temsilciler çıkarması, mahallileşme cereyanı vd. etkilerle her ne kadar sayı bakımından pek çok âşık yetişse de edebi kişilik açısından önemli sayılabilecek âşıklara pek rastlanmamakta, buna mukabil 19. yüzyılda bir önceki dönemdeki durağanlığın nispeten ortadan kalktığı görülmektedir (Yolcu, 2019, s. 329). 20. yüzyıla gelindiğinde ise Cumhuriyetin ilk döneminde yaşanan sosyokültürel değişimlerin etkisi ile ve özellikle 1950'lerden sonra hızla artan kentleşme ve göç eğilimleri doğrultusunda âşıklık geleneğinde bir kırılma yaşandığı ve âşıklığın kent ortamıyla tanıştığı görülmektedir. Bu dönemde ayrıca yaşanan siyasi çalkantılar âşıkları da içine çekmiş, Dinç'in belirttiği gibi, kent ortamında evrilen siyasi söylemler içerisinde sözgelisi sağ cenahta, Kemalî Bülbül, Kul Mustafa (Mustafa Torunî), Ozan Arif, Âşık Sefai, Şemsi Yastıman, Hilmi Şahballı; sol cenahta ise Âşık Mahzunî Şerif, Âşık İhsanî, Feyzullah Çınar, Nesimi Çimen, Âşık Daimî, Muhlis Akarsu ve Hüseyin Çırakman vd. gibi isimler, fikri hayatlarını etkileyen ideolojik yapıların sözcüleri olmuşlardır (Dinç, 2019, s. 488).

Âşıklık geleneği, içinde bulunduğumuz 21. yüzyıl şartlarında ise hem yukarıda üzerinde durulan kentli kimliğine iyice alışmış hem de

farklı mecralarda günümüz sosyal ve teknolojik şartlarına uygun olarak yaşamaya adapte olabilmıştır. Bu bağlamda köy kahvelerindeki/odalarındaki gelenek icrası zamanla pikaplarda, kasetlerde, radyolarda, televizyon programlarında, sosyal medya hesaplarında ve festivallerde yer bulmuştur. Âşıklar (Özdemir, 2015, s. 186) radyo sayesinde ulusal ve uluslararası deyişler söylemeye başlamış, 1950'li yıllarda başlayan yurt içi ve yurt dışı göçlerle birlikte Türk âşıklık geleneği anlatım ve gösterim biçimi, içeriği ortamı ve usta çırak ilişkisi içerisinde âşıklık eğitimi değişiklikler göstermeye başlamıştır. Âşıklar, kendilerine bir usta seçip kapılanmanın yanı sıra usta olarak gördükleri âşıkların pikaplarını, kasetlerini dinleyerek geleneği tanımaya ve gelenek içerisinde yetişmeye başlamışlardır. Dolayısıyla âşıkların icra edecekleri mekânlar da değişmeye başlamıştır (Özarslan, 2001, s. 99). Süleyman Fidan (2017, s. 185) da âşık icra ortamlarının günümüzde en yaygını olan sosyal medya konusunda sosyal medyanın âşıklar için önemli ve ücretsiz bir tanıtım aracı olduğunu; âşıkların kişisel sayfaları üzerinden yapacakları etkinlikleri dinleyicilere duyurması hususunda sosyal medyanın önemli bir yere sahip olduğu dile getirmektedir. Fidan (2017, s. 328) ayrıca son dönemde âşıklarla ilgili "Âşıklar Kahvesi, Âşıklar Meydanı, Âşıklar Diyarı, Halkın Sesi Ozanlar, Halk Ozanları" topluluk sayfalarının öne çıktığını ve bu sayfalarda âşıkların katılacakları ya da düzenleyecekleri etkinlikleri paylaştıklarını ve eserlerini icra ettiklerini dile getirmektedir.

ÂŞIK AYDIN YEŞİL'İN HAYATI³

Âşık Aydın Yeşil, Erzurum ili Çat ilçesi Yavi Köyü'nde 10 Eylül 1971 tarihinde doğmuştur. Ali Rıza ve Rahime çiftinin ikisi üvey olmak üzere 7 çocuğundan biridir. İlk ve ortaokulu köyünde okuyan Yeşil, maddi imkânsızlıklar ve küçük yaşta babasını kaybetmesinden dolayı eğitimine devam edememiş, çalışma hayatına dâhil olarak ailesinin geçimine katkıda bulunmaya başlamıştır. 1990 yılında askerlik görevine Çanakkale'de başlayan Yeşil, terör olaylarının yoğunluğu sebebiyle Şırnak'a gönderilir. Şırnak'taki askerlik sürecinde terörle mücadelede birçok kez yaralanır.

25 Ekim 1993 yılında memleketi Yavi'de terör örgütü PKK tarafından gerçekleştirilen katliamda aralarında Yeşil'in yakınlarının da bulunduğu 32 kişi şehit edilmiştir. Âşık bu olaydan sonra 1993 yılında kamu sınavlarına girerek Yavi'de belediyede tahsildar memuru

³ Âşık Aydın Yeşil'in hayatı ve âşıklık süreci ile ilgili bilgiler kendisiyle 13 Eylül 2020 tarihlerinde yapılan birebir mülakatların kayıtlarından elde edilmiştir.

olarak göreve başlamıştır. 2006 yılında ise İznik Devlet Hastanesinde şoför kadrosuna geçiş yapıp birkaç yıl bu görevde çalışan Aydın Yeşil, maddi imkânsızlıklar nedeniyle bitiremediği eğitimini de bu süreçte liseden mezun olarak tamamlamıştır. Evli ve iki kız babası olan Âşık Aydın Yeşil halen Gemlik Devlet Hastanesinde veri hazırlama memuru olarak görev yapmakta, bir yandan da –kendi deyimiyle- âşıklık geleneği içerisinde olgunlaşmaya devam etmektedir.

Âşıklığa Başlaması

Âşıklık geleneği ile doğup gençlik yıllarını geçirdiği Erzurum yöresinde tanışan Aydın Yeşil, henüz çocuk yaşlardan itibaren âşıklığa ilgi duymaya başladığını ifade etmektedir. Erzurum ve çevresinde günümüzde de canlılığını nispeten koruyan âşık icraları, Yeşil'in memleketi Yavi'de de gezgin âşıkların aracılığıyla yaşatılmıştır. Köy konaklarında, odalarında sunulan bu icraların içinde 1980'li yılların başında köylerine gelen ismini hatırlayamadığı iki âşığın burada 40 gün kadar kalmaları ve her gün icralarda bulunmalarını büyük bir ilgiyle takip ettiğini ifade eden Yeşil, dinlediği bu âşıklardan çok etkilendiğini; bunun yanında ağabeyi Hacı Yeşil'in de şiir yazıp okumasının etkisiyle âşıklığa iyice merak saldığını dile getirmektedir. Âşık bu etkilenmeyle birlikte, kasetlerden, plaklardan usta âşıkları dinleyerek geleneği tanımaya çalışmıştır. Ayrıca, bu dönemde şiirler yazmaya da başlamıştır. İlkokul yıllarında yazdığı şiirleri çekingen tavrından dolayı kimseye söyleyip gösteremediğini dile getiren âşık, şiirlerini iki deftere yazmıştır ancak okuması için bir arkadaşına verdiği bu defterleri arkadaşının annesi sobayı tutuşturmak için yakmıştır. Âşık bu durumu, kendi ifadeleriyle halen “acı bir hatıra” olarak nitelendirmektedir.

Birkaç yıl sonra Âşık Reyhani ile tanışan Aydın Yeşil, ağabeyi Hacı Yeşil'in davetiyle Âşık İhsan Yavuzer, Rahim Sağlam, Kul Nuri, Fuat Çerkezoğlu, Tahsin Duygulu, Mustafa Aydın, Erol Şahiner, Murat Çobanoğlu ve köylüsü olan Yanık Ayhan'ın köy konaklarında düzenlenen âşık meclislerinde bulunur ve âşıklığa daha çok merak salar.

Hece ölçüsü, kafiyeyi ve redifi ağabeyi Hacı Yeşil'den öğrenen âşık, saz çalma ve makamlarla ilgili bilgileri de Yanık Ayhan'dan edinmiştir. Ardından İsrafil Taştan'dan öğütler alan âşık, Mustafa Aydın Kul Nuri, Temel Turabi ve Erol Şahiner'den de dersler alır ve 2004 yılında aktif olarak saz çalmaya başlar.

Âşık Aydın Yeşil, 2006 yılında ilk defa Marmara TV'de Enver Ummanoğlu'nun âşıklık programına katılır ve âşıklık geleneğini o

günden itibaren icra etmeye başlar. Bu programın ardından çeşitli TV programlarına davet edilen âşık, kültür merkezlerinin düzenlediği ve âşıklık geleneğinin yaşatılması için yapılan sosyal faaliyetlerin hemen hepsinde yer aldığını ifade etmektedir. Bunların arasında İstanbul Sultanbeyli Belediyesi'nin düzenlemiş olduğu 7, 8 ve 9. Uluslararası Âşıkları Anma Programı; Darıca'da Âşıklar Şairler Yazarlar Derneğinin ve Darıca Belediyesinin düzenlediği etkinlikler başlıcaları olarak sayılabilir. Âşık Aydın Yeşil ayrıca geçtiğimiz süreçte Afrin ve Suriye'de çarpışan askerlerimize moral vermek amacıyla düzenlenen etkinliklere davet edilen 64 kişilik âşık grubuna da davet edilerek bu etkinlikte yer alır. Âşık Aydın Yeşil bu etkinliklerin yanında çeşitli yerel veya ulusal kanallarda âşıklık konulu programlara da katılmakta, bu programlarda konuk olarak davet edilen diğer âşıklarla geleneğe dair sunumlar gerçekleştirmektedir. Marmara TV, Doğu TV, Kanal 25 gibi kanallarda yayınlanan bu programlarda âşık, Âşık Tahsin Kustas, Âşık Emrah Cevheri, Âşık Kibaroğlu, Âşık Fevzi Olgun, Ozan Eyüp Yılmaz, Ozan Garip / Garibî, Âşık Servet Demiroğlu, Âşık Yaşar Aydın gibi gelenek temsilcileri ile atışmalarda bulunmuştur. Aşağıda bu programların birinde Âşık Yaşar Aydın ile yaptığı bir atışmayı, atışma mahareti bağlamında fikir vermesi düşüncesiyle örnek olarak sunulmuştur:

Âşık Yaşar Aydın

Dinle sözlerimi Aydın kardeşim
Nesine güvenek; fani dünyanın...
Bir tarafı mazlum, bir yanı zalım
Eşit değil hiçbir yanı dünyanın...

Âşık Aydın Yeşil

Adı üzerin de fanidir fani
Misafir eylemez; hanı dünyanın...
Bozduk tabiatı, kırdık insanı
Dağıldı düğmesi; fani dünyanın...

Âşık Yaşar Aydın

Dünyada âşık çok hep benim gibi
Dalmamış görünmez deryanın dibi
Yaratandan başka yoktur sahibi

Var diyen göstereyin; hani dünyanın...

Âşık Aydın Yeşil

Okuyup anlamak gerekir elbet

Oturup, feleğe eyleme minnet

Kimisine sefa, kimine zillet

Tatlıdır şöhreti; şanı dünyanın...

Âşık Yaşar Aydın

Yaşlandı arkadaş bak yavaş, yavaş

Yaşar'ım gözümde kurumadı yaş

Bir yandan korona, bir yandan savaş

Durmadan akıyor; kanı dünyanın

Âşık Aydın Yeşil

Düşünür Aydını aklın kaybeder

Kim ne eder ise kendine eder

Aksine dolaşan tersine gider

Fosforludur bak; nişanı dünyanın

Âşıklık geleneğinde, önemli bir geçiş-erginlenme fenomeni olarak görülen “bade-dolu” ile ilgili olarak Âşık Aydın Yeşil “Badenin, ne tadını ne şeklini ne de hacmini ne gören ne duyan ne bilen ne de tarif eden vardır.” şeklinde bir değerlendirmede bulunur. Ona göre bade, “taşımış olduğu duygularla gidilen yol, manevi duygu; bu işin sırrına ermek, bu işin formülünü bilmektir.” Bu anlamda badeli âşıklık konusunda Yeşil, geleneğin bakış açısını nispeten rasyonel bir biçimde anlamlandırmakta, badenin gelenek içerisindeki fenomenolojik yönünü, akılcı bir zemine oturtmaya çalışmaktadır.

Mahlas Alması ve Kullandığı Mahlasları

Dilaver Düzgün'e göre (2005, s. 193) âşık edebiyatı temsilcileri, mutlaka şiirlerinde kullandıkları bir isme sahiptirler. Çeşitli yollarla verilen ve takma ad olarak verilen mahlas daha çok âşığın ustası tarafından verilmektedir. Ancak rüya yoluyla kendilerine mahlas alan âşıklarda vardır. Rüyaların gördükleri pir kendilerine mahlas verir. Bazıları ise mahlaslarını kendileri seçer. Bu seçimde âşığın kişiliği,

mesleği, yaşadığı bölge veya içinde bulunduğu ruhsal durum gibi unsurlar etkili olmaktadır. Âşığın şiirinde mahlasını anması, gelenek temsilcileri ve halk arasında "tapşırma" olarak adlandırılmaktadır.

Erman Artun'a göre (2001, s. 219) ise mahlas yerine kullanılan takma âşıklık adıdır. Tahallüs etme, son dörtlükte mahlasını geçirme anlamı da vardır. Tapşırması olmayan şiir eksik sayılır. Anonimleşmiş şiirlerde mahlas bulunmaz. Gelenekte mahlası âşıklara, ustaları verir. Âşığa mahlas verme konusunda bir başka yöntem ise usta âşıklar üç ayrı kağıda üç ayrı mahlas yazarlar; kağıtlar fese konular, çekilir, çıkan ad âşığa mahlas olarak verilir. Ancak burada belirlenen üç ayrı mahlas âşığa uygun, âşığı gelenek içerisinde temsil edebilecek bir mahlastır.

Âşık Aydın Yeşil de 2004 yılında başladığı âşıklık geleneği içerisinde çeşitli mahlaslar almıştır. Âşıklar genellikle bir mahlas alıp hayatları boyunca o mahlası kullanırlar. Ancak Aydın Yeşil çeşitli sebeplerden dolayı birçok mahlas almıştır. Belediyede kâtip olarak çalışan âşık ilk mahlasını "Kâtibi" olarak almıştır. Kâtibi mahlasıyla yazmış olduğu şiirlerden biri aşağıda sunulan Gül Açar başlıklı şiiridir.

Gül Açar

Kendi günahıyla kendi suçuyla

Uğraşmayıp; kul ayıbın, kul açar...

Aşk ile sevdanın kaç kaçıyla

Ferhat olup dağı deler yol açar...

Dünya varlığını bir kalem geçin

Yâri arzulayıp kol kanat açın

Göçünüz göçmeden, kendiniz göçün

Dem vurur, devranın döner Gül açar...

Çamur, çelpeşikte çamur bulaşır

Gönlü güzel olan güzel dolaşır

Emanetçi emanetin ey taşır

Misafire sofrasında çul açar...

Der Aydın Kâtibî, kitabın oku
Hedefini gözet, atmadan oku
Kendi tezgahında, kendini doku
Fukaralar köşe, bucak el açar...

Bir süre Kâtibî mahlasını kullanan âşık, Dermâni Baba ile tanışır ve ona gördüğü bir rüyayı anlatır. Bu rüyanın üzerine Dermâni Baba âşığa âşıklığın son temsilcisi anlamına gelen “Hâtemî” mahlasını verir. Zaman zaman “Ozan Hâtemî” şeklinde de kullandığı bu mahlasıyla âşık, Âşık Garibî ile aşağıdaki atışmada bulunmuştur.

Âşık Garibî

Bu Garibin gönlü gam keder dolu
İstemez gurbette parayı pulu
Sevdiğin dostların uzundur yolu
Bir gün gelir diye gözlemedin mi...

Ozan Hatemî

Ozan Hatemî âşık olduktan sonra
Sevda pınarından dolduktan sonra
Gönüller tek yürek olduktan sonra
Bakar yollarına gözlerim elbet

Bir süre “Hatemî” mahlasını kullanan âşık bu mahlasla alışamaz ve isminden taşıdığı “Aydını” ve/veya “Ozan Aydın” mahlasını kullanmayı dener. Bu mahlaslarla yüzün üzerinde şiir ve okur. “Ozan Aydın” mahlasıyla bir de divan yazar.

Divan

Dikenin görevi başka, gülü suçlama
Gönül bülbül olan zara düşer, dili suçlama
Gönül sen seni kendinde ara, kayıp etme izini.

Kılavuzun yanlış ise; eli suçlama gönül

Ömür dört mevsime benze dur, düşün, tefekkür et
Baharda ek yazın topla; güze hazırlıklı get
Kış dediğin çetin olur yârda çoktur merhamet
Ahvalinde karın olsun, halı suçlama gönül

Rahman odur, rahim odur, o ne derse o olur.
Hak ararken hukuk gözet adalet yerin bulur.
Yeter ki gayretin olsun her nefis mutlak ölür.
Kavgasız hayat olur mu eli suçlama gönül

Ozan Aydın kendine gel uyan gafletten uyan
Neye yarar son pişmanlık ister yakıl, ister yan
Kutlu, kumaş, para etmez o divan başka divan
Yakışır kisbetin olsun, şalı suçlama gönül...

Yukarıda sunulduğu üzere pek çok şiirinde daha ziyade kendi kararı doğrultusunda değiştirdiği “Aydın/Aydini” mahlasını kullanan âşığın bu denli değişik mahlaslar kullanmasıyla bir standart yakalayamadığı ifade edilebilir. Nitekim yukarıdakilerine ek olarak bazı şiirlerinde bunların haricinde mahlaslar da kullandığı görülmektedir. Âşık aşağıda örnekleri verilen şiirlerinde görülebileceği üzere köyüne izafeten “Yavili”, “Yavili Aydın”, “Âşık Yavili” mahlasları ile “Âşık Aydın” mahlasını da kullanmıştır.

Yavili Aydın'ım ben de top attım
Ele gücüm yetmez kendime çattım
Çarşafsız dökşekte yorgansız yattım
Hesap ettim astar yüzden pahalı... (Pahalı)

Bu Âşık Aydın'da kalmadı neşe
Virane bağlarda gülle menekşe
İkisi de soldu gitti peş peşe
Ferhat'ın dağları yardı mı bilmem... (Yaş Bıraktım Sevdiğim)

Âşık Yavili'yim olamam sensiz
Kim yaşamış ben yaşayım habersiz
Bu aşk beni esir almış çaresiz
Gözüm başkasını gördüğü mü var... (Var Git Gönül)

Yaviliyim hana geldim
Bu yalan cihana geldim
Bilmedim ne yana geldim
Mızrap, telden şikayetçi... (Şikayetçi)

ÂŞIKLIK GELENEĞİNDEKİ YERİ VE SANAT ANLAYIŞININ TEMEL BELİRLEYİCİLERİ

Erzurum, Kars ve Sivas bölgelerinde yoğun bir şekilde yaşatılan âşıklık geleneği özellikle ekonomik kaygılardan dolayı söz konusu bölgelerden çıkıp çeşitli şehirlere taşınmıştır. Erman Artun'a göre (2009, s. 38) yirminci yüzyılın başlarından itibaren İstanbul'da âşık kahvehanesi geleneğinin zayıflamasına karşın âşıklık geleneği Anadolu'nun çeşitli bölgelerinde varlığını sürdürmeye devam etmiştir. Özellikle 1980'lerden sonra içinde Anadolu'nun çeşitli bölgelerinden İstanbul, Ankara, Bursa gibi büyük kentlere göçün hızlanması, geleneğin bu büyük kentlere taşınmasına sebep olmuştur.

Bursa'da yaşayan âşığın bulunduğu çevrede âşıklık geleneği, dernekler ve belediyenin kültür evleri vasıtasıyla canlı bir şekilde devam etmektedir. Erzurum'dan Bursa'ya göç eden Âşık Mehmet Güneş'in 1955 yılında açtığı "Bursa Âşıklar Kahvesi" ve sonraki yıllarda kurulan "Âşıklar Yazarlar Şairler Derneği" ve "Halk Ozanları Derneği" gibi derneklerde haftada bir ya da on beş günde bir düzenlenen toplantılarda gelenek temsilleri icra edilmektedir.

Erdem Özdemir'e göre (2016, s. 1157) Bursa ve Kocaeli, Erzurum'dan yoğun göç alan illerin başında gelmektedir. Kocaeli'de Darıca, Bursa'da ise Yıldırım ilçesi bu göçlerin odağında bulunmaktadır. Erzurum ili âşıklarından (mahlasları ile) Mevlüd İhsani, Nuri Çırağı, Erol Ergani ve Taner Öztürkoğlu Kocaeli'de; Yaşar Reyhanî, Hüseyin Sümmanioğlu, Cemal Divani, Temel Turabi ve Ebubekir Zamani ise Bursa'da yaşamış/yaşayan tanınmış âşıklardır. Özdemir'in tespitlerine ek olarak Ayhan Kırbas ve Aydın Yeşil de Erzurum'dan Bursa'ya göç eden âşıklardandır.

Erzurumlu olan ve burada başladığı âşıklığa Bursa'da devam eden Aydın Yeşil, âşıklık sürecine etki eden duyguları, gurbet, aşk, hasret ve ayrılık perspektifinde değerlendirmektedir. Yukarıda da üzerinde durulduğu gibi doğup büyüdüğü coğrafyada ve abisinin etkisiyle özenerek girdiği gelenekte usta malı ve kendi deyişlerini icra etmektedir. Âşık Aydın Yeşil, özellikle atışmalarda maharetli olduğunu vurgulayarak irticalen şiir söylemesiyle de kendisini başarılı bulmaktadır. Çelebi mahlasıyla yetiştirip, mahlas taşıdığı bir çırağı bulunmaktadır. Bugüne kadar 300 civarında, çeşitli nazım şekilleriyle söylenmiş/yazılmış şiiri olan âşık bu şiirlerin bazılarını İznik'te yerel gazetelerde ve belediyenin süreli yayınlarında tefrika etmiştir. Âşık Aydın Yeşil, âşıklık geleneğindeki "mat etme, askı, muamma asma, askı indirme, tüketmece, tuzaklı ayak" gibi birçok terim ve metot hakkında bilgiye sahiptir. Ayrıca "Ali İzzet Bey ve Hüseyin", "Aslı ile Kerem" ve "Şah İsmail" hikâyelerini anlatmaktadır.

Bir sosyal medya kullanıcısı olan âşık sosyal medyanın âşıklığa etkisini kitlelere ulaşmak konusunda olumlu bir etkisinin olduğunu dile getirmektedir. Kitle iletişim araçlarından YouTube ve Facebook'u geleceği icra etme ve aktarma açısından daha güçlü görmektedir. Ancak âşıkların maddi kazançları açısından düşünüldüğünde ise bu mecraların beklenen etkiyi yaratmadığını ifade etmektedir.

ŞİİRLERİNDE ELE ALDIĞI KONULAR

Âşıklar, geçmişten günümüze şiirlerinde ferdi konuları ve toplumsal olayları barındıran hadiseleri şiirlerinde işlemiştir. Âşıklar, aşk, sevgi, özlem gibi bireysel konuların yanında savaş, barış, doğal afetler gibi toplumu ilgilendiren olayları da şiirlerinde işlemişlerdir. Metin Özarslan'a göre (2001, s. 171-172) âşıklar özellikle cumhuriyet, ordu, askerlik, ülke bütünlüğü, Kıbrıs meselesi, Avrupa, Almanya, gençlik, din, halkın protesto ihtiyacı, mahalli problemler gibi toplumsal konuları şiirlerine yansıtmış; göç, gurbet duygusu, sıla hasreti, gibi ferdi konuları dile getirmeleri ve bu konularda söylediklerini geniş kitlelere duyurmaları onları ayakta tutan hususlar olmuştur. Âşıklar (Artun, 2014, s. 169) aşk, tabiat, gurbet sıkıntı,

kadın, öğüt, din ve tasavvuf konularının yanı sıra toplumsal çevreden öğeler alıp işlemişlerdir. Gelenek ve görenekle ilgili benzetmeler toplumsal çevre ve olaylarla ilgili tasvirler yer almıştır. Âşıklar içinde bulunduğumuz salgın sürecine de kayıtsız kalmayıp süreci eserlerine yansıtmıştır. Bu anlamda âşıkların toplumsal olayları yakından takip etmesi ve toplumun olaylara ilişkin yaklaşımlarını gözardı etmediği ve geleneği canlı bir şekilde yaşattığı görülmektedir.

Aşk, âşık şiirinde en çok işlenen konudur. Âşıklar bahtsızdır, ömürleri sevgililerin peşinde koşmakla geçer. Onların sevgileri ilahi ve ideal değildir. Âşık, güzellerle buluşur, sözleşir hatta onları elde edebilir. Bu edebiyat aşk, kadın-erkek ilişkisi, ayrılık, gurbet, sıla üzerine kurulmuştur (Artun, 2014, s. 170).

Âşık edebiyatında güzellik anlayışı ve güzelda aranan güzellik öğeleri âşıklara göre değişiklik göstermektedir. Bu bazen boy-pos, kaş-göz, bel, salına salına yürüyüş; bazen naz, gönül çeken bir bakış, vefa, iyi huy vb. olabilir. Âşıklardaki aşk, sıradan bir ilişki değil, bireysel bir arayış sembolüdür (Artun, 2014, s. 170).

Âşık Aydın Yeşil, *Gözlerin* isimli şiirinde sevgilinin gözlerini tasvir etmiştir. *Âşık, Gizemli dünyanın güzel kızının / Ne düşünür, neye bakar gözlerin... / Dosta güven verir düşmana korku / Nice hayalleri yıkar gözlerin... dizelerinde sevgilinin gözlerinin dosta güven verdiği düşmana ise korku saldığını dile getirir. Sevgiliyi elde etmek isteyenlerin hayallerini de umutsuz, isteksiz bakılarla geri çevirdiğini dile getirilmiştir. Kaşların arası rengi dünyanın / Ok gibi kirpikler rengi dünyanın / Kim bilir nerede hangi dünyanın / Temeline çivi çakar gözlerin... dizelerinde ise sevgilinin gözleri dünyaya benzetilmiştir. Divan şiirinde ve âşık şiirinde şiirlere konu olan ve tasvirlerinden yararlanan sevgilinin kaşları ve kirpikleri dünyanın rengiyle ilişkilendirilmiş, gözleri ise dünyaya benzetilmiştir. Ay buluta girmiş güneş çalmamış / Esen rüzgârlardan geri kalmamış / Belli ki ben gibi murat almamış / Derin denizlere akar gözlerin... dizelerinde sevgiliye ulaşamadığını, muradına ulaşamadığını dile getirmektedir. Şiirin son dördlüğünde ise *Sorma bu Aydın'a sebep ne, niçin? / Seni seven âşık söyler mi suçun / Yakarım dünyayı gözlerin için / Baktıkça bağrımı yakar gözlerin* dizeleriyle âşığın sevgiliye ulaşamadığı ve sevgilinin gözleri için neler yapacağı anlatılmaktadır.*

Âşık Aydın Yeşil, *Kara Gözlüm* şiirinde de sevgilinin gözleri üzerinden çeşitli konuları anlatmaya çalışmıştır. Âşık şiirinde “kara göz” en çok kullanılan mazmunlardan biri olagelmıştır. *Âşık, Canıma can katan gül yüzlü yârim / Muradım sendedir yâr kara gözlüm / Diyarı gurbette senden uzakta / Hasretini çekmek zor kara gözlüm* dizeleriyle muradının sevgilide olduğunu, sevgilinin canına can

kattığını ve yaşadığı gurbeti ve sevgiliye olan hasretini sevgiliyi kara gözleriyle betimleyerek anlatmaktadır. Hayatın baharında olduğunu dile getiren âşık, sevgilinin cilvesine ve nazına kapıldığını ve bu yüzden dertli olduğunu *Ömür mevsiminin bahar, yazında Çileli aşığın dertli sazında / Beni benden alan cilve nazında / Daha başka neler var kara gözüm* dizelerinde yansıtmaktadır. Şiirin üçüncü dördlüğünde ise sevgiliden dertlerini sarmasını ister. Âşık, şiirin son dördlüğünde ise *Göz görünce gönül sevdi bir kere / Al götür sevdiğim gittiğin yere / Aydını yem güneş aşmak üzere / Yağar saçlarıma kar kara gözüm* dizeleriyle gençliği güneşle ilişkilendirmiş, sevgiliden gençlik bitmeden sevgisine karşılık istemiştir.

Âşık, *Gibiyem* başlıklı şiirinde de *Gelene gidene eşik olalı / Anasız yavruya beşik olalı / Bir ela gözlüye âşık olalı / Hayli zaman pare, pare gibiyem* dizelerinde sevgilinin gözlerini anlatmaktadır. Sevgiliye âşık olduğundan beri parçalandığını dile getirmektedir. Âşık bu şiirinde sevgilinin gözlerinin ela olduğunu ifade eder.

Âşığın incelenen üç şiirinde de gözlerinden yola çıkılarak sevgiliye duyulan aşk dile getirilmiştir. Şiirlerde gözlerin renkleri siyah ve ela olarak betimlenmiş ve gözlerle çeşitli işlevler yüklenmiştir. *Göz Var ki* şiirinde göz, öteyi gören, parlaklığıyla karşısındakini yansıtan, buğuludur, güler ve ağlar, mazlumun yarasını sarar, yalvarır, aydındır ve her şeyi sezer.

Âşık edebiyatında göz (Kaya, 2000, s. 250-254) şekil ve renk bakımından kara göz, ela göz, ahı göz, gözleri ay, nergis bakış, çeşm-i şirin, şahin göz, oymak oymak; sevgilinin bakışı fettan, mestane, afet, sürme ve şehla; cazibesi ve etkisi can alıcı, hükmedici şeklinde değerlendirilmiştir.

Âşık şiirinde aşk ve sevgiyle birlikte özlem, hasret, ayrılık konuları da yoğun bir şekilde işlenmiştir. Çeşitli sebeplerden dolayı birbirine uzak düşen âşık sevgili özlemi duyar. Gurbet (Artun, 2014, s. 171) ise sılıya kavuşma arzusuyla yanan âşığa katlanılmaz acılar verdiği için dayanılmaz bir yerdir. Âşık, sevgiliye olan özlemini ve ulaşamamasını dağları, kışı ve karı göstererek dile getirir. Âşığa göre sevgili ile arasındaki engel dağlar, kar-kış ve uzak yollardır.

Âşık, *Alın Üstüne* başlıklı şiirinde *Ceylan gözlerine kurban olduğum / Hiç gül koklanır mı gülün üstüne... / Sen orada tutsak ben burda hasret / Haftalar devrolur yılın üstüne...* dizelerinde görüldüğü üzere ve yukarıda da ifade edildiği gibi sevgilinin gözlerini tasvir etmiş ve sevgilinin gözlerini ceylanla ilişkilendirmiştir. Âşık şiirinde sevgilinin davranışları ve fiziki özellik hayvanlarla ya da doğayla benzeştirilerek anlatıma canlılık katmak amaçlanır. Sevgiliden uzak

olan ve sevgiliye ulaşamayan âşık, sevgilinin tutsak olduğunu kendisinin de ona hasret olduğunu dile getirir. Ayrıca sevgiliyi uzun süre görmediği de vurgulanmıştır.

Çevirdiler Beni başlıklı şiirinde de âşığın doğup büyüdüğü bölgenin özelliği olan ve tüm hayatı olumsuz etkileyen kar yağışına dikkat çeker. *Ozan Aydın sevmek neyen / Kar yağdı şehirenköyen / Vatanından göç eyleyen / Kuşa çevirdiler beni* dizelerinde kar, âşıkla sevgili arasında bir engel olarak görülmektedir. Sevgili ise âşığın vatanıdır ve vatanından uzak yaşayan âşık kendisini göçmen kuşa benzetmektedir.

Âşıkların şiirlerinde doğa önemli bir yer tutar. Doğayı, ağacıyla, çiçeğiyle, hayvanları, dağlarıyla anlatırlar. Doğa; âşiğe sevgilinin niteliklerini, güzelliklerini anlatma aracıdır. Dağ, şık için gurbettir, engeldir. *Saldın bu Aydın'ı gama, merağa / Bulutlara damla, kar yaptın dağa / Gönlümü çevirdin virane bağa / Bülbülsüz güllere söyleme beni* dizelerinde sevgilisinden ayrı kalan âşık, aradaki uzaklığı, özlemini, gurbeti dağlara anlatır. Turna, sevgiliden haber getirir. Sevgilinin gözü ve kendisi ceylan gibidir.

Arı, turna, ceylan, şahin, baykuş, deve, kuzu, bülbül gibi bazı hayvanlar; gül, sümbül, çayır, çimen, bağ, murt, söğüt, gibi çiçek ve ağaçlar bazen benzetme motifi olarak kullanılırlar. Doğa ayrıntılı olarak tasvir edilir. Onlarda doğa sevgisi adeta insan güzelliğini tamamlayan bir dekordur (Artun, 2001, s. 129).

Âşık Erzurumlu olması sebebiyle Erzurum'dan âşık olduğu bir kıza *Can Dadaş Kızı* başlığı ile bir şiir yazar. Şiirde hayali, hasreti olarak gördüğü sevgilisini canına can diye sevdiğini dile getirir. *Saldın bu Aydın'ı gama, merağa / Bulutlara damla, kar yaptın dağa / Gönlümü çevirdin virane bağa / Bülbülsüz güllere söyleme* beni dizeleri ile başlayan şiirde sol yanı sızlayan, sevda çeken âşık, sevgiliyi gönlünün sultanı olarak görür. Buluşmalarını, kavuşmalarına kadere bağlar ve sevgilinin gönlünde kendisinin ya da bir başkası olabileceğini ve bu durum karşısında isyan etmeyeceğini dile getirmektedir. Bu durum âşığın kadere boyun eğdiğini göstermektedir. Âşık şiirinde görülen ve sevgiliyi elde etmek için her türlü yola başvurulmuş durum yerine kadere boyun eğme görülmektedir. Âşık, şiirin son bölümünde sevgiliyi diğer yarısı ve sevda yarısı olarak görür.

Türk kültüründe ve edebiyatında önemli bir yere sahip olan millî duygular âşık edebiyatında da her dönem varlığını göstermiştir. Âşık şiirinde özellikle Türklük bilinci, Türk bayrağı, şehitlik mertebesi ve Cumhuriyet gibi hususlar her dönem şiirlerde işlenmiştir. Söz konusu

temler özellikle terör olayları sonrası, uluslararası ilişkilerin sonucu olarak, millî günlerde ve bayramlarda kısacası millî bilincin ve duygunun yoğun olduğu dönemlerde şiirlerde kendini göstermiştir. Bayram Durbilmez'e göre (2020, s. 214) ise Cumhuriyet dönemi âşıklarının şiirlerinde millî konuları işlediğini, Âşık Veysel Şatıroğlu başta olmak üzere bu dönemde yetişen âşıkların millî konular üzerine hassasiyet gösterdiklerini dile getirmektedir.

Aydın Yeşil de Durbilmez'in dile getirdiği gibi Cumhuriyet, bayrak, Türklük, milliyetçilik duygularını şiirlerinde işlemiştir. Aydın Yeşil, *Cumhuriyet* başlıklı şiirinde Cumhuriyet'in kanla yazıldığını; ancak bazı insanların tarihine sahip çıkmamasından yakınmaktadır. 1923 yılında içinde kötülük besleyenler bir araya gelmişler; ama Türk milleti onların üstesinden gelmeyi başarmıştır. Âşık, Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün ve onun nezdinde bütün şehitlerimizin başarısına değinir. Âşık, son dörtlükte ise Türk'e zulüm gelmemesini ve Cumhuriyetin kıyamete kadar devam edeceğini dile getirmiştir.

Aydın Yeşil, millî duyguları işlediği *Cumhuriyet* şiirinin dışında dinî ve millî duyguların sentezlendiği, motifinde Mehmet Akif Ersoy'un yer aldığı ve gölgesinde yaşamaktan huzur duyduğumuz bayrağı anlattığı *Bayrak İnmez* şiiri; Türk milletinin dünya üzerinde kendinden başka dostu olmadığını dile getirildiği, menfaat ve çıkar uğruna dost gibi davrananların olduğunu ve *Bu cennet vatanın toprak taşına / Göz diken olursa bakmam yaşına / Yıkırım dünyayı onun başına* dizeleriyle de vatanın bir karış toprağına göz dikenlere gözdağı verildiği *Türk'ün Türk'ten Başka* şiiri; Türk askeri ve polisine yazmış olduğu *Eller Kırılısın* ve 1993 yılında âşığın köyü olan Yavi'de 32 insanın katledilmesini anlatan *Yavi'de 32 Şehit* şiiri bulunmaktadır. Bu şiirinde 1993 yılı akşam 19.20'de yatsı namazı sırasında dini imanı olmayan terör örgütü PKK'nın masum insanlara kurşun atması, 32 insanı katletmesi, yeni gelinlerin yetim kalan yavrusuyla ağlaması her ne kadar sitem ve acı dolu olsa da takdir ve alın yazısı olarak değerlendirilmiştir.

Âşık, âşıklar diyarı, memleketi Erzurum için de şiirler yazmıştır. 2006 yılında Erzurum'dan görevi sebebiyle ayrıldıktan sonra memleket özlemi çekmeye başlamıştır. Bu özlemi de şiirlerine yansıtmıştır. Âşık, *Köyüm Seni Çok Özledim* ve *Gelirem* isimli şiirlerinde Erzurum'a ve Erzurum'un bir köyü olan Yavi köyüne olan özlemini dile getirmiştir. *Gelirem* şiirinde şiirin başlığında olduğu gibi şiirin dörtlük sonlarında "gelirem" ifadesi kullanılmıştır. Âşık bu şiirin dışında da birçok şiirinde ağız özelliklerini yansıtmıştır. Bu durumun memleketeye olan özlemle birlikte ortaya çıktığı düşünülebilir. Âşık, *Köyüm Seni Çok Özledim* şiirinde Erzurum'un gonca güllü / Köyüm

seni çok özledim / Seherde öten bülbülü / Köyüm seni çok özledim dizeleriyle köyü Yavi'yi Erzurum'un gonca gülü olarak görür. Âşık, *Gurbet beni senden aldı / Aldattı ömrümden çaldı / Gam, kasavet, derde saldı / Köyüm seni çok özledim* dizeleriyle köyüne olan özlemin sebebine değinir. Âşık, şiirin diğer dörtlüklerinde de memleketindeki yeme-içme alışkanlıklarına, geleneksel oyunlara ve eğlencelerine, doğal güzelliklerine değinmektedir.

Âşık Aydın Yeşil *Gelirem* başlıklı şiirinin ilk dörtlüğünde *Selam olsun sana, canım Erzurum / Vefasız gurbeti gezdim, gelirem... / Sen benimsin benim, kolayım zorum / Anladım dinledim, çözdüm gelirem...* dizeleriyle gurbete çıktığını ve zorunlu gurbetin çekilmez ve vefasız olduğunu dile getirir. Âşık, *Çaresiz gidirem demiş Reyhani / Erzurum'da öksüz Mevlüt İhsani / Güvenmem dünyaya sonu boş fani / Ben kendi kendime, kızdım gelirem...* dizeleriyle Reyhani'nin *Gidirem*⁴ şiirine nazire yapar. Âşık Reyhani de doğup büyüdüğü Erzurum'dan Bursa'ya zorunlu göçünü ifade eder. Reyhani'nin gidişiyle Mevlüt İhsani'nin öksüz kaldığını söyler. Âşık Aydın Yeşil, gurbeti ve komşuluk ilişkilerini *Ne abidesi var, ne de makberi / Seni senden alır bırakmaz geri / Komşunun, komşudan olmaz haberi / Hileyi hurdayı, sezdim gelirem...* dizeleriyle ifade etmiştir. Âşık, ayrıca gurbette kötü olayların yaşandığını, insanların hileye başvurduğunu dile getirmektedir. Şiirin bir diğer dörtlüğünde ise *Görmedim gurbette dertsiz kedersiz / Oğul kızdan kız oğuldan habersiz / Düşen dost bulamaz kalır çaresiz / Riyakâr kullardan, bezdim gelirem...* dizeleriyle gurbeti dert olarak tanımlar. Gurbette kimsenin kimseden haberi yoktur ve yalnız başına bir dostu bile olmadan yaşar. Bir önceki dörtlükte olduğu gibi gurbetteki hile ve riyakârlıktan bahseder. Gurbette yaşamının zorluklarını gören âşık *İçime köz koydum yüreğim sızı / Tutamadım sana verdiğim sözü / Al kabul et benim gibi öksüzü / İpliğime dane, dizdim gelirem...* ve *Bitmedi sandığım dertler kederler / Ellerine kına yaksın yâd eller / Atalar yerinde taş ağır derler / İğne ile kuyu, kazdım gelirem...* dizeleriyle yaşadığı zorlukları ve memleketi Erzurum'a dönme isteğinden bahseder. Âşık şiirin son dörtlüğünde ise *Aydın'ın gönlünde gizli bir yara / Mevlam hiç kimseyi koymasın dara / Ölüsem köyümden koyun mezara / Öykü yaptım, şiir yazdım gelirem...* dizeleriyle gurbette yaşadıkları zorlukların öykülere şiirlere dönüştüğünü ifade etmektedir.

Âşıklar aşk, sevgi, özlem gibi bireysel konuların yanı sıra toplumu etkileyen sosyal ve ekonomik etmenleri de şiirlerinde işlemişlerdir. Bu özellikleriyle "halktan biri olma" ve "halkın sesi

⁴ Reyhanî, *Gidirem* başlıklı şiirini https://www.youtube.com/watch?v=TsJpV_s5cNU adresinde hikâyesi ile birlikte okumuştur.

olma" özelliklerini devam ettirmektedirler. Aydın Yeşil de birçok âşık gibi içinde bulunduğu dönemin ekonomik sorunlarını şiirlerinde işlemiştir. *Pahalı* isimli şiirinin *Bir zam sesi duydum ayağı kalktım Hindi değil tavuk kazdan pahalı.. / Vardım bir manava tezgâha baktım / Kayıı duttan, dut kirazdan pahalı...* dizelerinde et ürünlerine gelen zamdan; pazardaki, tezgahdaki sebze meyve fiyatlarının pahalılığında; *Yine zamlar sıralanmış art arda / Asıllar gelmemiş yedekler burda / Şu ithal malını kim sokar yurda / Şimdi ki üveyler özden pahalı...* dizelerinde ise ithal ürünlerin ülkemize girmesinden ve yerli ürünlerin yerini almasından; *Zengin atlı gider fakirse yaya / Bu ayı devreder öteki aya / Çatlamış dudaklar her yanı boya / Sürdüğü sirmeler gözden pahalı...* dizelerinde zengin-fakir arasındaki ekonomik uçurumdan; *Gözlerini yuman hayale daldı / Üç günün için de on yıl kocaldı / Bekar evlenemez ortada kaldı / Şimdiki dullar kızdan pahalı...* dizelerinde ise hem eleştirel bir biçimde insanların pahalılıktan ve ekonomik zorluklardan evlenememesinden bahseder.

Yaklaşık bir yıl önce Çin'de ortaya çıkan salgın günümüzde de etkisini artırarak devam ettirmektedir. Salgın ve salgın süreci, pek çok disipline ve disiplinler arası çalışmalara konu olmuştur. Âşıklar da virüsün Türkiye'de görülmeye başladığı dönemden bugüne değin salgın ve salgını konu alan şiirler yazmıştır. Yazılan şiirlerde mizah, eleştiri, Çin ve Avrupa'ya tepki, ekonomi eleştirisi, sağlık çalışanları başta olmak üzere çeşitli kamu personeline ve yöneticilere destek gibi konular yoğun bir şekilde işlenmiştir. Aydın Yeşil de salgınla ilgili *Korona* isiminde bir şiir kaleme almıştır. Âşık *Korona* şiirinde içinde bulunduğumuz sürecin be tüm dünyanın başına bela olan bu virüsün nereden ve nasıl ortaya çıktığını sorgulayan bir şiir yazmıştır. Yeşil, Çin'de ortaya çıkan ve tüm dünyaya yayılan virüsün *Kimisi der ABD'nin oyunu / Tuttuğunun ısındırır suyunu / Genç, ihtiyar kimse bilmez huyunu / Nedir bu Korona neyin nesidir...* dizelerinde kimilerine göre Amerika'nın oyunu olduğunu ve virüse yakalananların hayatını kaybettiğini; *Kimsenin ahi kimsede kalmaz / Fikri fukaralar bunu anlamaz / Silah üretenler maske bulamaz / Nedir bu Korona neyin nesidir...* dizelerinde silah üretenlerin maske bulamadığını; *Gider dünya sizli, bizli efendi. / Herkes olmaz açık sözlü efendi / Şer için de hayır gizli efendi / Nedir bu Korona neyin nesidir...* dizelerinde ise her şerde bir hayır olduğunu dile getirmektedir.

SONUÇ

Üç yüzü aşkın şiiri bulunan ve Erzurum âşıklık geleneği içerisinde yetişen Âşık Aydın Yeşil'in hayatı, sanatı ve eserlerinin ele alınarak daha önce üzerinde herhangi bir akademik çalışmanın gerçekleştirilmediği âşığın bir anlamda tanıtılmaya çalışıldığı bu

incelemede Yeşil'in şiirlerinde çoğunlukla aşk, sevgi, gurbet ve Türklük, bayrak, kardeşlik gibi millî duyguların yoğun bir şekilde işlediği tespit edilmiştir.

Âşığın şiirlerinde işlediği aşk, ilahi aşktan ziyade beşeri bir aşktır. Bireysel konulu bu şiirlerinde özellikle gül, bülbül, kara göz, kaş, kirpik yanak, dudak; naz, cilve; dağ, deniz, ay, bulut, gibi benzetmelerden faydalanmıştır. Özlem konulu şiirlerinde ise memleketi Erzurum ve köyü Yavı'yi konu almıştır. Gurbet duygusunu yoğun bir şekilde yaşayan âşık memleketine hasret duymaktadır. Sosyal hayat ve ekonomi ile ilgili de şiirler yazan âşık maddî problemleri de dile getirmiştir. Ayrıca corona salgını gibi güncel konulara da değinmiştir.

Âşık Aydın Yeşil'in âşıklığa başlaması ve geleneğin içinde yer almasında doğup yetiştiği çevre ve yakınları öncelikle etkili olmuş, bu sosyal doku içerisinde âşık pek çok usta âşıktan feyz almıştır. Şiirlerine doğup büyüdüğü Erzurum'un ağız özelliklerini yer yer yansıttığını gördüğümüz Aydın Yeşil, şiirlerini genellikle 8, 11 ve 15'li hece ölçüsüyle yazmıştır. Âşık, Katibî, Hatemi, Aydın, Aydınî, Ozan Aydın, Âşık Aydın, Yavili, Âşık Yavili gibi dönem dönem farklı mahlaslar kullanmıştır. Bu anlamda âşığın ozan ve âşık terimlerini de birbirinin yerine kullandığı, her ne kadar kendisini gelenek içerisinde gördüğünü ifade etse de geleneğin gereklerine yahut kurallarına yeterince sadık olmadığını; kısacası geleneğe hakimiyetinin zayıf olduğunu dile getirmek gerekir. Zira âşıklık geleneğinde mahlas her kez alınınca kolayca değiştirilmemektedir. Ancak Aydın Yeşil'de görüldüğü üzere çok çeşitli mahlasların sıklıkla farklı farklı biçimlerde kullanıldığı açıktır. Öte yandan, özellikle "bade" konusunda âşığın meseleye kendince rasyonel bir açıklama getiriyor oluşu, âşığı gelenek içerisinde maalesef amatör bir düzeyde bırakmaktadır. Tüm bu hususlara rağmen, Aydın Yeşil yaşamını devam ettirdiği Gebze'de ve geleneğin yoğun bir şekilde yaşatıldığı Bursa'da gerek programlara katılarak gerekse derneklerin ve çeşitli kurumların organize ettiği etkinliklerde görünüm oluşturarak canlı bir şekilde devam ettirmektedir.

KAYNAKÇA

Artun, E. (2001). *Âşıklık geleneği ve âşık edebiyatı*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Artun, E. (2014). *Âşıklık geleneği ve âşık edebiyatı edebiyat tarihi/metinler*. Adana: Karahan Kitabevi.

Çıblak, N. (2008). *Âşık şiirinde taşlamalar*. Ankara: Ürün Yayınları.

- Çobanoğlu, Ö. (2000). *Âşık tarzı kültür geleneği ve destan türü*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Dinç, M. (2019). Türkülerin başına gelenler: politik ideolojik sebeplerle değiştirilen türküler üzerine. *Folklor/Edebiyat*, 103, 483-508.
- Durbilmez, B. (2020). *Âşık edebiyatında şiir sanatı Hasreti'den örneklerle*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Düzgün, D. (2005). *Âşık edebiyatı. Türk Halk Edebiyatı El Kitabı*. (Ed. Ö. Oğuz) Ankara: Grafiker Yayınları.
- Fidan, S. (2017). *Âşıklık geleneği ve medya endüstrisi*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Kaya, D. (2000). *Âşık edebiyatı araştırmaları*. İstanbul: Kitabevi Yayınları.
- Köprülü, M. F. (1999). Türk Edebiyatında âşık tarzının menşei ve tekamülü. *Edebiyat Araştırmaları*. Ankara: TTK Yayınları.
- Oğuz, Ö. (1995). Azerbaycan ve Türkiye sahasında âşık edebiyatının XVI. yüzyılına dair. *İpek Yolu Uluslararası Halk Edebiyatı Sempozyumu Bildirileri*, Ankara, 423-433.
- Özarlan, M. (2001). *Erzurum âşıklık geleneği*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Özdemir, E. (2016). Sosyo-kültürel bir müzik icra ortamı olarak Âşık kahvehaneleri ve Bursa âşıklar kahvesi. *Rast Müzikoloji Dergisi*, 4(1), 1153-1165.
- Özdemir, N. (2015). *Medya kültür ve edebiyat*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Yolcu, M. A. (2019). *Âşık edebiyatı. Halk Edebiyatı* (M. Aça, Ed.), Ankara: Nobel Akademik Yayınları, 323-384.

Ek: Âşık Aydın Yeşil'in Yayınlanmasına İzin Verdiği Şiirleri

Yorgunum

Önemi kalmadı baharın yazın
Rüzgar yaprağı mı döktü yorgunum...
Arzusunu çekmem hayalin hazın
Felek diktigimi söktü yorgunum...

Söylemem derdimi getirmem dile
Çünkü emeklerim oldu nafile
Çektiğim üzüntü çektiğim çile
Gurbette boynumu büktü yorgunum...

Gel Aydın feleğe eyleme minnet
Anadan uzaksın, babaya hasret
Kadir bilmeyene verdikçe kıymet
Dağ gibi üstüme çöktü yorgunum...

Eyvah Ey

Hal bilmeyen onca kul nazarında
Kafa yordum, baş tükettim eyvah ey...
Gönül tezgahında, aşk pazarın da
Üç kazandım, beş tükettim eyvah ey...

Şu sinem şehrin de eli asalı
Gezer dolaşırım gönlü tasalı
Nem dolu gözlerim bulut misali
Damla döğdü, yaş tükettim eyvah ey...

Bilirim ağırdır aşkın vebali
Yüreklere yakar gezdirir deli
Ben de bu dünyaya geldim, geleli
Yaz görmedim, kış tükettim eyvah ey...

Âşık olan taş basarmış bağına
Türkü söyler yaralıya, yorguna
Ozan Aydını'yem bir hiç uğruna
Doldurmadım, boş tükettim eyvah ey...

Divan

Dikenin görevi başka, gülü suçlama
Gönül bülbül olan zara düşer, dili suçlama
Gönül sen seni kendinde ara, kayıp etme izini.
Kılavuzun yanlış ise; eli suçlama gönül

Ömür dört mevsime benze dur, düşün, tefekkür et
Baharda ek yazın topla; güze hazırlıklı get
Kış dediğin çetin olur yârda çoktur merhamet
Ahvalinde karın olsun, halı suçlama gönül

Rahman odur, rahim odur, o ne derse o olur.
Hak ararken hukuk gözet adalet yerin bulur.
Yeter ki gayretin olsun her nefis mutlak ölü.
Kavgasız hayat olur mu eli suçlama gönül

Ozan Aydın kendine gel uyan gafletten uyan
Neye yarar son pişmanlık ister yakıl, ister yan
Kutlu, kumaş, para etmez o divan başka divan
Yakışır kisbetin olsun, şalı suçlama gönül...

Çevirdiler Beni

Varam dedim, varamadım
Boşa çevirdiler beni
Kuru taşa razı idim
Yaşa çevirdiler beni

Kaynayıp da taşamadan
Dağlarımı aşamadan
Yaz, baharı yaşamadan
Kışa çevirdiler beni

Üveyimle, özlerimle
Beni benim sözlerimle
Yâre bakan gözlerimle
Şaşa çevirdiler beni

Ozan Aydın sevmek neyen
Kar yağdı şehiren köyen
Vatanından göç eyleyen
Kuşa çevirdiler beni

Çıkamam Kenara

Dertler derya bense gemi
Yüzdüm çıkamam kenara
Felek bir gün güldürmedi
Bezdim çıkamam kenara

Bir türlü dengim bulmadım
Ondan mı olmaz muradım
Gurbet eli adım, adım
Gezdim çıkamam kenara

Buğdayım yok bitmez darı
Neyleyim serveti varı
El için de hilekarı
Sezdim çıkamam kenara

Tüylü döşeklerde yatır
Her gönül bilmiyor hatır
Bu Aydın'ı satır, satır
Yazdım çıkamam kenara

Git Ama Söyleme

Madem ki gittin git, git uğur ola
Gittiğin ellere söyleme beni
Eğer söyler isen gözün yaş dola
Çağlayan sellere söyleme beni

Gönlümün bağında yeşilsin, alsın
Gece kamer, gündüz güneşin çalsın
Bırak bu sevdamız hep gizli kalsın
Olmadık kullara söyleme beni

Gönlün unutmayıp, gözün ararsa
Vicdanın aldığı en son kararsa
Ola ki saçını yadlar tararsa
Dökülen tellere söyleme beni

Saldın bu Aydın'ı gama, merağa
Bulutlara damla, kar yaptın dağa
Gönlümü çevirdin virane bağa
Bülbülsüz güllere söyleme beni

Olmadı Ağam

Küçükçük dünyamda kolum kanadım
Olur dediklerim olmadı ağam
Yayım çürük çıktı çok geç anladım
Okum hedefini bulmadı ağam

Sensiz uzaklarda bilmem niderim
Senden ayrırlalı arttı kederim

Aksine talihim, kötü kaderim
Bir türlü yakamı salmadı ağam

Gözyaşıma hırçın eyledi dere
Beni de götürdü gittiği yere
Bir değil, beş değil, belki yüz kere
Bu gönül üstüne almadı ağam

Kar, boran, fırtına yel aldı gitti
Oydu kenarımı sel aldı gitti
Selden kalanları el aldı gitti
Aydın'a hiç bir şey kalmadı ağam

Gibiyem

Bir yanım Erciyes, bir yanım Ağrı.
Başı duman; pare, pare gibiyem
Tutmuyor dizlerim her yanım Ağrı
Sapı saman; pare, pare gibiyem

Dolu vurmuş sel götürmüş kenarım
Halen ben beni, benem sanarım.
Alevisiz dumansız içten yanarım
Ahtı aman; pare, pare gibiyem

Gelene gidene eşik olalı
Anasız yavruya beşik olalı
Bir ela gözlüye âşık olalı
Hayli zaman; pare, pare gibiyem

Ozan Aydını'yem yollar dolâşık
Gülmedi bu yüzüm yıllar dolâşık
Gönül bahçesinde güller dolâşık
Kevni kervan; pare, pare gibiyem

Zalim

Attığın her adım çileyle dolsun
Felek tuzakla sın yolunu zalim
Serip kurut tuğun ellerin olsun
Giymeye sin yeşil, alını zalim

Çekip, çevirdiğin eller götürsün
Sapla, samanını yeller götürsün
Ekip, biçtiğini seller götürsün
Kurt, kuş pay eylesin malını zalim

Zalimden de zalim; vefasız çıktın
Tıkanan yolları iyice tıktın
Küçücük dünyamı başıma yıktın
Felek zehreylesin balımı zalim

Dert kemire, yaran görmeye ilaç
Sonun da Aydın'a olasin muhtaç
Mevsimsiz, baharsız karla çiçek aç
Baykuş mesken tutsun çalını zalim

Göz Var Ki

Göz var ki; bakınca öteyi görür
Göz de var; ayna da saçını tarar
Göz var ki; dağ gibi, duman sis bürür
Göz de var; harmanın hasını karar

Göz var ki; göz, göze gelince ağlar
Göz de var; gönlünü güzele bağlar
Göz var ki; kendinden küçüktür dağlar
Göz de var; Mazlumun yarasını sarar

Göz var ki; kendine birini bulur
Göz de var; çirkinin kölesi olur
Göz var ki; yalvarır gel etme n'olur
Göz de var; sevdiği yârini arar

Göz var ki; Aydın'dır her şeyi sezer
Göz de var; boş yere bağrını ezer
Göz var ki; çalidan çalıya gezer
Göz de var; hakikat gülünü derer

Olmadı Gitti

Ne yapsam, ne etsem gönül testisi
Aşkın pınarından dolmadı gitti...
Kök saldı, bar verdi vuslat sevgisi
Kavuşmaksa nasip olmadı gitti

Hasret pınarından içer kanamam.
Kerem oldun, küle döndüm yanamam
Lezzetini hayal eder banamam
Âşık, maşukunu bulmadı gitti...

Söyle güzel bu sevdanın mihri ne?
Arala kapını girem şehrine
Nazar eyle gözlerimin nehrine
Ahvalini aklım almadı gitti...

Aydını'yim arzum bâhre dalayım
Sefine-mi deryalara salayım
Dedim bir ustaya çırak olayım
Ne usta, ne çırak kalmadı gitti

Sunar Yatsıda

Yalanla, riyayla yakma mumunu.
Fazla uzun sürmez söner yatsıda...
Çıkarma aklından yar cemalini
Hayal perdesine iner yatsıda...

Bülbülün feryadı gülü boyunca
Eğer şansı yoksa ne yapsın gonca
Akşam olup baş yastığa koyunca
Viraneye baykuş konar yatsıda...

Sen seni bir başka yerde arama
Göz, kulak, dil, elin sokma harama
Sinem delik; kurt dolanır yarama
Sır olur saklanır; siner yatsıda...
Aydın'ım dalgalar sahile vurur
İki melek, iki yanım da durur
Yazar defterimi onlar doldurur
İlahi makama sunar yatsıda...

Yaş Bıraktım Sevdüğim

Gözyaşımle mektup yazdım o yârâ
Verdim rüzgarlara vardı mı bilmem...
Sır saklarım götürücem mezara
O yâr bu sırrımı sordu mu bilmem

Kalem dedin kaç bıraktım sevdiğim
Yazamadım boş bıraktım sevdiğim
İki damla yaş bıraktım sevdiğim
Gönül yarasını sardı mı bilmem...

Bu Âşık Aydın'da kalmadı neşe
Virane bağlarda gülle menekşe
İkisi de soldu gitti peş peşe

Ferhat'ın dağları yardımı bilmem...

Hayalci

Bir hayalci hayal eder yoksul değil var olur.
Üçe alır beşe satar, zarar etmez kar olur.
Sürüleri bölük, bölük yaylaların başında
Çobanları çatar çiftler dağlar ona dar olur...

Hayalci kılık değişir başka olur biçimi.
Lodostandır aş ekmeği; poyrazdandır geçimi
Kafaya koymuş bir kere öne alır seçimi
Geceleri rey kullanır gündüz de muhtar olur...

Hayalci hep hayal eder ömrü hayalle geçer
Horasan da yer kebabı Aşkale de çay içer
Yazın gölgeler den çıkmaz kışın da çayır biçer
Hayal ile yem verenin ineği murdar olur...

Söyle Aydın ne bu keder nedir böyle endişe
Hayaller bir gün tükenir gerçek gelir peş peşe
Bakmışsın ki ömür geçmiş yaş dayanmış yetmişe
Gözün görmez, elin titrer, sonun ahu zar olur...

Gönül

Bülbül gülü için gam çeker ağlar
Sen kimin gamını, çekersin gönül...
Tek taraflı sevda yürekler dağlar
Taş üstüne tohum ekersin gönül...

Nice koç yiğitler düşmüştür aşka
Kul köle olmuştur saraya köşke
Sen de muradını alsaydın keşke
Hasrete boynunu bükersin gönül...

Attığın taş menzilin bulmuyor
İstesen de olacaklar olmuyor
İplik kumaşına denk mi gelmiyor
Her gün diktiğini sökürsün gönül...

Şu Âşık Aydını kınar mısın sen
Uzağı gözetken kenar mısın sen
Neye çağlıyor sun pınar mısın sen
Her gün gözyaşını dökürsün gönül...

Benim

Bir garip çobanım meskenim dağlar
Rüzgarım sert eser taşıma benim...
Bülbülsüz bahçeler virane bağlar
Felek ne düşmüşsün peşime benim...

Sırtımda bir keçe elimde kaval
Söyleme yadlara, gel gönlümü al
Ağzını bağladım koca bir çuval
Gelmeyen kalmadı başıma benim...

Aydın'ım gönlümde bitmiyor telaş
Gücün yetiyorsa zirveme ulaş
Yeli yorgan yaptım yastığımı taş
Kim inanır hayal düşüme benim...

Bundan Sonra

Bahar bitti, yaz tükendi, güz oldu
Gönlümün dağları kar bundan sonra...
Hazan vurdu, yaprak düştü, gül soldu
Daha çok çekerim zar bundan sonra...

Ömrümün güneşi aştı aşıyor
Seller coş ettikçe dere taşıyor
Kafam karışıyor aklım şaşıyor
Ne akıl, ne fikir var bundan sonra...

Anadan, babadan yardan habersiz
Arzularım yalnız duygular bensiz
Bedenim çürüdü; başsa bedensiz
Tabip sen yarımı sar bundan sonra...

Nedir bu Aydın'ın gamı telaşı
Telaşla geçiyor ömür savaşı
Yakar bu sinemi aşkın ataşı
Külüm de gizlidir nar bundan sonra...

Var Git Gönül

Var git gönül, var git kendi yoluna
Gözüm başkasını gördüğümü var...
Melek değil huri taksan koluma
Gözüm başkasını gördüğümü var...

İstemem dünya da serveti varı
Pınarlar su vermez kalmışım yarı
Çiçek bahçesinde olsam da arı
Gözüm başkasını gördüğümü var...

Âşık Yavili'yim olamam sensiz
Kim yaşamış ben yaşamım habersiz
Bu Aşk beni esir almış çaresiz
Gözüm başkasını gördüğümü var...

Beni Beni

Nice bulut, yağmur döktü başıma
Oyar kenarımdan sel beni, beni...
Tohum ekтім toprağıma taşıma
Koymadı yeşerem yel beni, beni...

Aşkı için düştüm dilden dillere
Derdimi söyledim esen yellere
Ben değil o beni sattı, ellere
Kınamasın artık el beni beni...

Aydın der gözümde kaldı muradım
Düştüm gurbet ele yarı aradım
Türkümü söyledim saz mı çaldım
Tanır sazımda ki tel beni, beni...

Gitti Gelmedi

Dur bekle dönerim dedi hayırsız
Yıllardır bekletti gitti gelmedi...
Temelimden yıktı ayrı gayırsız
Taşlarım da baykuş öttü gelmedi...

Gönül dinlemiyor hiç bir fermanı
Dağların çiçeği gülü reyhanı
Nice yaylalarda nice kervanı
Değeri, değmeze sattı gelmedi...

Hayalim hasretim yarıdır özlemim
Onun için yara vardır özlemim
Alevdir ateştir kordur özlemim
Ocağım da duman tüttü gelmedi...

Aydın'ı da iflah etmez bu yara
Umutlarım kaldı öbür bahara

Yar gelmeden koymasınlar mezara
Zaman geçti, ömür bitti gelmedi...

Sevdiğim

Çoğun kenarında az bulamadım
Talihimiz çıktı kara sevdiğim...
Ağustos ayın da yaz bulamadım
Dağlarım bölendi kara sevdiğim...

Yaptığım hesaplar hep kaldı yarım
Karımdan da fazla çıktı zararım
Anlamadım ben de nasıl tüccarım
Sattığım etmiyor para sevdiğim...

Gönlümün yolunu taşılı bıraktın
Günahım yok iken suçlu bıraktın
Bayram günü gözü yaşlı bıraktın
Açtın yüreğime yara sevdiğim...

Aydın derki akşam olmuş aşarım
Batan güneş ime bakar şaşarım
Sensiz bu diyarda nasıl yaşarım
Mahkum ettin bir mezara sevdiğim...

Şikayetçi

Ne sen sor, ne ben söyleyim
Arzu, halden şikayetçi...
Biri diğerini taşır
Ayak, elden şikayetçi...

Tuttuklarını salmamış
Aptal üstüne almamış
Söze itibar kalmamış
Lisan, dilden şikayetçi...

Sözümüz etmiyor tesir
Kimisi pay, kimi kesir
Biri vezir, biri esir
Kusur, kuldan şikayetçi...

Yaviliyim hana geldim
Bu yalan cihana geldim
Bilmedim ne yana geldim

Mızrap, telden şikayetçi...

Ayrılık

Bilen bilir ayrılığın dardını,
Alevsiz, dumansız yakar ayrılık...
Yakar, yıkar harap eder insanı
Coşkun seller gibi akar ayrılık...

Günden güne artar gamın, kederin
Hiç önemi kalmaz gittiğin yerin,
Kurşunun açtığı yaradan derin,
Kalbine bir nişan takar ayrılık...

Bu başka bir dünya başka bir alem
Gözyaşın mürekkep kirpikler kalem
Okuyup yazdığın hep olur elem
Hayalin duvara çakar ayrılık...

Çekersin kahrını sebepsiz hiçin,
Bu fani dünyada ayrılık niçin,
Yüklenir kervanın, çekilir göçün
Aydın der ardından bakar ayrılık

Korona

Anlatın ağalar, söyleyin beyler
Nedir bu Korona neyin nesidir
Viraneye döndü şehirler köyler
Nedir bu Korona neyin nesidir

Yaz öncesi beklediğim bahardı
Olmadı bir türlü hava karardı
Çin'de peydah oldu dünyayı sardı
Nedir bu Korona neyin nesidir

Kimisi der ABD'nin oyunu
Tuttuğunun ısıdırır suyunu
Genç, ihtiyar kimse bilmez huyunu
Nedir bu Korona neyin nesidir

Kimsenin ahı kimse de kalmaz
Fikri fukaralar bunu anlamaz
Silah üretenler maske bulamaz
Nedir bu Korona neyin nesidir

Nedenler vardır ki akla düşünce
Düşünmek gerekir inceden ince
Bir de işin gerçeğine gelince
Nedir bu Korona neyin nesidir

Gider dünya sizli, bizli efendi.
Herkes olmaz açık sözlü efendi
Şer için de hayır gizli efendi
Nedir bu Korona neyin nesidir

Aydını'yem gözyaşımı sileyim
Şu devri âlem de bir nafileyim
Aşikâr söyleyin ben de bileyim
Nedir bu Korona neyin nesidir

Kara Gözlüm

Canıma can katan gül yüzlü yârim
Muradım sendedir Yâr kara gözlüm
Diyari gurbette senden uzakta
Hasretini çekmek zor kara gözlüm

Ömür mevsiminin bahar, yazın da
Çileli âşğın dertli sazın da
Beni benden alan cilve nazın da
Daha başka neler var kara gözlüm

El, alem derdimi bilmeden evvel
Felek pay eyleyip bölmeden evvel
Sızlayan yarımı ölmeden evvel
Tabip ol elinle sar kara gözlüm

Göz görünce gönül sevdi bir kere
Al götür sevdiğim gittiğin yere
Aydını'yem güneş aşmak üzere
Yağar saçlarıma kar kara gözlüm

Pahalı

Bir zam sesi duydum ayağı kalktım
Hindi değil; tavuk kazdan pahalı...
Vardım bir manava tezgaha baktım
Kaysı duttan, dut kirazdan pahalı...

Yine zamlar sıralanmış art arda
Asıllar gelmemiş yedekler burda

Şu ithal malını kim sokar yurda
Şimdiki üveyler özden pahalı...

Zengin atlı gider fakirse yaya
Bu ayı devreder öteki aya
Çatlamış dudaklar her yanı boya
Sürdüğü sürmeler gözden pahalı...

Gözlerini yuman hayale daldı
Üç günün içinde on yıl kocaldı
Bekar evlenemez ortada kaldı
Şimdiki dullar kızdan pahalı...

Yavili Aydın'ım bende top attım
Ele gücüm yetmez kendime çattım
Çarşafsız dōşekte yorgansız yattım
Hesap ettim astar yüzden pahalı...

Gözlerin

Gizemli dünyanın güzel kızısın
Ne düşünür, neye bakar gözlerin...
Dosta güven verir düşmana korku
Nice hayalleri yıkar gözlerin...

Kaşların arası rengi dünyanın
Ok gibi kirpikler rengi dünyanın
Kim bilir nerede hangi dünyanın
Temeline çivi çakar gözlerin...

Ay buluta girmiş güneş çalmamış
Esen rüzgarlardan geri kalmamış
Belli ki ben gibi murat almamış
Derin denizlere akar gözlerin...

Sorma bu Aydın'a sebep ne, niçin?
Seni seven âşık söyler mi suçun
Yakarım dünyayı gözlerin için
Baktıkça bağrımı yakar gözlerin

Can Dadaş Kızı

Hayalim hasretim her şeyim sensin
Ben seni canıma can diye sevdim...
Gönül ferman dinlemiyor bilesin
Ben seni canıma can diye sevdim...

Yar seni ömrüme var diye sevdim...

Gönlümün sultanı seher yıldızı
Sol yanıma koydun ince bir sızı
Erzurum'un gülü can Dadaş kızı
Ben seni canıma can diye sevdim...
Yar seni ömrüme var diye sevdim...

Kaderde ne varsa; o gelir başa
İsyanım olmadı olamaz haşa
İster benim yaşa, ister el yaşa
Ben seni canıma can diye sevdim...
Yar seni ömrüme var diye sevdim...

Bu Ozan Aydın'ın diğer yarısı
Yüreğini yakan sevda yarası
Aşkımın ortağı canım canısı
Ben seni canıma can diye sevdim...
Yar seni ömrüme var diye sevdim...

Cumhuriyet

Unutulmaz bu destanın mazisi
Kanla yazılmıştır bu Cumhuriyet...
Tarihine sahip çıkmaz bazısı
Canla yazılmıştır bu Cumhuriyet...

O tarih ki bin dokuz yüz yirmi üç
Şer odaklar oluşturmuş büyük güç
Türk'ün karşısında olmuşlardır hiç
Anla yazılmıştır bu Cumhuriyet...

Canı kurban veren vezirler hanlar
Yerle yektan olmuş şöhretler şanlar
Gazi Mustafa'lar koç kahramanlar
Şanla yazılmıştır bu Cumhuriyet...

Aydın der ki ya istiklal ya ölüm
Türk'üm Türk oğluyum istemem zulüm
Kıyamete kadar solmaz bu gülüm
Sonla yazılmıştır bu Cumhuriyet...

Köyüm Seni Çok Özledim

Erzurum'un gonca gülü
Köyüm seni çok özledim...
Seherde öten bülbülü
Köyüm seni çok özledim...

Gurbet beni senden aldı
Aldattı ömrümden çaldı
Gam, kasavet, derde saldı
Köyüm seni çok özledim...

Yoğurda ekmek banardık
At biner cirit oynardık
Dünyalar bizim sanardık
Köyüm seni çok özledim...

Geven, tezek, isli demlik
Hiç kimse bilmezdi kemlik
Hedik, medik, bir de yemlik
Köyüm seni çok özledim...

Tandırda közün sıcağı
Gaz lambası, gaz ocağı
Cennettir ana kucağı
Köyüm seni çok özledim...

Dolaştığım dağ olaydı
Bahçe, bostan bağ olaydı
Keşke babam sağ olaydı
Köyüm seni çok özledim...

Ben aşkı sen de yaşadım
Yar gözünde bey, paşaydım
O günler ola koşaydım
Köyüm seni çok özledim...

Yavi'dir Aydın'ın köyü
Başkadır havası, suyu
Neşeli düğünü toyu
Köyüm seni çok özledim...

Gelirem

Selam olsun sana, canım Erzurum.
Vefasız gurbeti gezdim, gelirem...
Sen benimsin benim, kolayım zorum
Anladım dinledim, çözdüm gelirem...

Çaresiz gidirem demiş Reyhani;
Erzurum'da öksüz Mevlüt İhsani
Güvenmem dünya ya sonu boş fani
Ben kendi kendime, kızdım gelirem....

Ne abidesi var, ne de makberi
Seni senden alır bırakmaz geri
Komşunun, komşudan olmaz haberi
Hileyi hurdayı, sezdim gelirem...

Görmedim gurbette dertsiz kedersiz
Oğul kızdan kız oğuldan habersiz
Düşen dost bulamaz kalır çaresiz
Riyakar kullardan, bezdim gelirem...

İçime köz koydum yüreğim sızı
Tutamadım sana verdiğim sözü
Al kabul et benim gibi öksüzü
İpliğime dane, dizdim gelirem...

Bitmedi sandığım dertler kederler
Ellerine kına yaksın yad eller
Atalar yerinde taş ağır derler
İğne ile kuyu, kazdım gelirem...

Aydın'ın gönlünde gizli bir yara
Mevlam hiç kimseyi koymasın dara
Ölürsem köyümde koyun mezara
Öykü yaptım, şiir yazdım gelirem....

Ek.2. Fotoğraf Albümü

(Âşık Aydın Yeşil)

(İzmit Ticaret Odası Cumhuriyet Konseri)

(Âşık Aydın Yeşil – Hüseyin Süryanioğlu – Şair Oğuz Bayhani)

(Seymen TV Âşık Taner Öztürk – Âşık Tahsin Kuştaşoğlu – âşık Aydın Yeşil)

(İstanbul Sultanbeyli Belediyesi 7. Uluslararası Âşıklar Yazarlar Şöleni Âşık Nuri Çırağı, Erol Ergani, Mustafa Aydın, Kul Nuri, Ozan Baki Çetin, Aydın Yeşil)

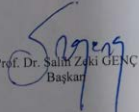

(AYŞAD Âşık Yaşar Aydın (Hüroğlu) - Âşık Aydın Yeşil Atışması)

Ek. 3. Etik Kurulu Onayı

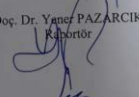
T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA ETİK KURULU
PROJE/ARAŞTIRMA DEĞERLENDİRME SONUÇ RAPORU

Toplantı Tarihi	08.10.2020
Toplantı Sayısı	03
Başvuru Protokol Numarası	2020/67
Başvuru Tarihi	25.09.2020
Proje/Araştırma Başlığı	Âşık Aydın Yeşil'in Hayatı, Sanatı ve Sevgi Temalı Şiirleri Üzerine Bir İnceleme
Proje/Araştırma Yürütücüsü	Arş. Gör. Samet DOYKUN
Karar	Bilimsel Araştırma Etik Kurallarına uygundur.
Açıklamalar	-

Prof. Dr. Salim Zeki GENÇ
Başkan

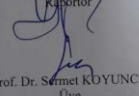

Doç. Dr. Sezgin AYGÜN
Başkan Yardımcısı

Doç. Dr. Belin KANTEN
Üye

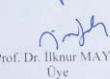

Doç. Dr. Yener PAZARCIK
Raportör

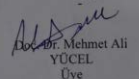

Doç. Dr. Filiz UĞUR
NİGİZ
Üye

Doç. Dr. Mustafa KARA
Üye

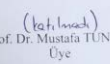

Prof. Dr. Semet KÖYUNCU
Üye

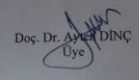

Doç. Dr. Arif
BAGBAŞLIOĞLU
Üye

Prof. Dr. İlknur MAYA
Üye

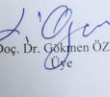

Doç. Dr. Mehmet Ali
YÜCEL
Üye

(Yok İmza)
Prof. Dr. Mustafa
EDREMITLİOĞLU
Üye

(Yok İmza)
Prof. Dr. Mustafa TUNALI
Üye

Doç. Dr. Ayşe DİNÇ
Üye

Dr. Öğr. Üyesi Gülçin
ÖZCAN ATEŞ
Üye

Doç. Dr. Gökmen ÖZEN
Üye